

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z wniosku K. F. i T. F.
przy uczestnictwie Gminy M. i A. spółki akcyjnej w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w P. XV Wydział Cywilny Odwoławczy
z dnia 13 października 2021 r., sygn. akt XV Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od wnioskodawców na rzecz każdego z uczestników kwoty po 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 października 2020 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawców K. F. i T. F. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z 25 października 2019 r. w sprawie toczącej się przy udziale Gminy M. i A. S.A. z siedzibą w P. o ustanowienie służebności przesyłu.

Wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną, w której zaskarżyli postanowienie Sądu drugiej instancji w całości i domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego je postanowienia Sądu Rejonowego, i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedziach uczestnicy postępowania – Gmina M. i A. S.A. z siedzibą w P. wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawców nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu

art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003r., II CK 324/03, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007r., III CSK 180/07, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2007r., I CSK 326/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005r., II PK 98/05, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 627/18, niepubl.). Szczegółowa analiza skargi prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane.

W skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienia prawne wskazano pytanie: „Czy treść art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. 1990 r. poz. 191 ze zm.) przewiduje obowiązek pozyskania decyzji właściwego wojewody w sprawie stwierdzenia nabycia mienia z mocy prawa ciążący na osobie trzeciej, która będąc w sporze z gminą powołuje się na fakt nabycia określonego mienia przez tę gminę w trybie przewidzianym w tym przepisie?”.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w danej kwestii i nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę wyrażonego wcześniej poglądu. W takiej sytuacji nie występuje bowiem interes publiczny w przyjęciu skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania. Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że nabycie własności na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) następuje z mocy prawa z chwilą wejścia ustawy w życie, przy czym stwierdzenie tego faktu należy – stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy – do kompetencji organu administracji państwowej (wymaga decyzji wojewody). Decyzja ta stanowi konieczny akt deklaratoryjny zawierający *sui generis* element konstytutywny, bowiem dopiero od chwili jej wydania (a ściśle -

uprawomocnienia) gmina może skutecznie powoływać się w obrocie na swoje prawo i prawem tym rozporządzać. Do tego czasu gmina nie może powoływać się na samo brzmienie art. 5 ustawy, gdyż decyzja wojewody stanowi sformalizowany i jedyny dowód nabycia przez gminę składników będących mieniem państwowym. Sytuacja ta powoduje w istocie czasowe wyłączenie uprawnień właścicielskich (tak uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 lipca 1993 r., III CZP 64/93; uchwała Sądu Najwyższego z 30 grudnia 1992 r., III CZP 157/92; wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2004 r., II CK 404/02).

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl.). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (por. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, niepubl.).

W analizowanej skardze kasacyjnej nie wykazano tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Równoczesne powołanie się na przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. pozwala dostrzec tkwiącą w skardze sprzeczność argumentacyjną. Występowanie przesłanki w postaci oczywistej zasadności skargi jest bowiem zasadniczo wyłączone, gdy skarżący powołuje się jednocześnie na występowanie istotnego zagadnienia prawnego budzącego wątpliwości w judykaturze (postanowienia Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 25 maja 2020 r., I CSK 468/19).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

[as]